

**Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка**

Мадей Наталія Михайлівна

**КОМПЛЕКСНА ПРОГРАМА
з курсу „СОЦІОЛОГІЯ КУЛЬТУРИ”
для студентів філософського факультету
спеціальність „культурологія”**

Львів — 2007

СТРУКТУРА КУРСУ

ЛЕКЦІЇ

Тема 1. Соціологічна інтерпретація культури	4 год.
Тема 2. Соціологія міста	2 год.
Тема 3. Соціологія освіти	2 год.
Тема 4. Соціологія науки	2 год.
Тема 5. Соціологія книги і читання	2 год.
Тема 6. Соціологія мистецтва	2 год.
Тема 7. Соціологія театру	3 год.
Разом	17 год.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Тема 1. Соціологія культури в системі культурологічного та соціологічного знання.	2 год.
Тема 2. Культура як об'єкт соціологічного аналізу.	2 год.
Тема 3. Місто як соціокультурний феномен.	2 год.
Тема 4. Соціологія освіти.	2 год.
Тема 5. Соціологія науки.	2 год.
Тема 6. Соціологія книги і читання.	2 год.
Тема 7. Соціологія мистецтва.	2 год.
Тема 8. Соціологія театру.	3 год.
Разом	17 год.
	34 год.

ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

Тема 1. Соціологічна інтерпретація культури (4 год.).

Історична еволюція співвідношення понять „суспільство” та „культура”. О. Якуба та його тлумачення взаємозв'язку між суспільством і культурою як між цілим та його якісними характеристиками. Поняття культури в працях Н. Смелзера. Культура як предмет дослідження в соціогуманітарних науках. Соціологічний підхід до вивчення культури. Головні сфери прояву культури. Рівні соціології культури: теоретична загальна соціологія культури, соціологічна теорія культури та її основних напрямів (соціологія мистецтва, соціологія освіт, соціологія науки), емпіричні дослідження функціонування культури в різних сферах життєдіяльності суспільства.

Основні категорії соціології культури. Складові культури. Система норм і цінностей. Поняття цінностей в інтерпретації Н. Смелзера та У. Гуденау. Типологія цінностей. Соціальні норми. Санкціонування нормативності суспільства. Цінності і норми в працях П. Сорокіна. Соціокультурні зразки поведінки. Типологія зразків в окремих суспільствах. Соціокультурні уявлення. Мова в системі культури. Форми культури. Культурні конфлікти та їх роль у функціонуванні суспільства. Проблема порівняння культурних форм: етноцентризм та культурний релятивізм (Г. Самнер, Р. Бенедикт). Поняття культурних універсалій (Дж. Мердок). Висока, народна і масова культури: проблема типології. Соціальні функції культури: пізнавальна, функція соціальної пам'яті, освітньо-виховна, регулятивна, комунікативна, інтегративна і дезінтегративна.

Методологічні засади соціологічного аналізу культури. Французька (Е. Дюркгейм) і німецька (М. Вебер) школи в соціології культури. К. Леві-Строс і ціннісно-нормативний аспект аналізу культури та суспільства. Культура в концепціях структуралізму (Т. Парсонс). Функціональність культури. Конфліктологічний підхід в соціокультурних дослідженнях (Н. Смелзер). Синтезовані підходи до вивчення культури (Р. Мертон, П. Штомпка). Соціокультурна проблематика в працях українських вчених. Діяльна концепція культури як феномен радянської соціології. Перспективи розвитку української культури в європейському і світовому контексті.

Тема 2. Соціологія міста(2 год.).

Історія сучасних наукових уявлень про місто, про процес урбанізації, про історію пізнання економічних, політичних, соціальних чинників формування міського соціуму. Соціальні погляди на місто в філософії стародавньої Греції (Платон, Аристотель); критика сучасного міста та образ ідеального в творчості утопістів (Т.Мор, Т.Кампанелла, Р.Оуен, Ш.Фур'є.); марксистські погляди на місто.

Історія виникнення, розвитку, конституціонування соціології міста в США, Західній Європі, СРСР, в сучасних Росії та Україні. Головні теорії та концепції соціології міста: еволюціоністська, типологічна, економічна та інш. Етапи розвитку соціології міста: 1)к. XIX-поч. XX ст.. — поява перших праць з соціології міста (М. Вебер, Г. Зіммель); 2) 20-30 р.р. XX ст.. американська школа в розвитку соціології міста (Роберт і Хелен Лінд); 3)40-50 р.р. XX ст..— емпіризм і психоаналіз в соціологічній концепції міста (А. Хавлі, Д. Райсман) 4) різноманіття напрямків в дослідженнях міста в др. пол. XX ст.(Е. Берджес). Сучасний стан соціології міста в Україні.

Системність підходу до вивчення сучасного міста. Емпіричні методи збирання первинної соціологічної інформації про місто. Закономірності розвитку і функціонування міста. Соціальна структура міста і специфіка міського способу життя. Соціально-культурні проблеми урбанізації. Місто як соціокультурний феномен.

Тема 3. Соціологія освіти(2 год.).

Науковий і суспільний статус соціології освіти. Предмет досліджень соціології освіти. Освіта як найдавніший соціальний інститут, сфера передачі, освоєння і перероб-

лення знань, умінь, навиків і соціального досвіду. Метод соціометричного аналізу в соціології освіти.

Е. Дюркгейм і виникнення соціології освіти. Американська школа соціології освіти (Дж. Дьюї, Т. Верлен). Формування масової середньої школи і нові інтерпретації освіти в концепціях структурного функціоналізму. А. Турен та інтерпретація освіти як фактора соціальних змін. Теорія „двох шкіл” та концепція дешколяризації. Концепція освітньої реконверсії соціального становища П. Бурдьє. Концепція безперервної освіти.

Соціальні функції освіти: вплив на духовне життя суспільства; відтворення та розвиток соціальної структури суспільства; зміна соціальної структури та канал соціальної мобільності. Два напрями в світовій системі освіти: ліберальний та консервативний.

Актуальні проблеми сучасної української освіти. Реформи середньої школи. Болонський процес та суспільна інтеріоризація.

Тема 4. Соціологія науки(2 год.).

Соціологія науки як один із галузевих соціологічних напрямів. Наука як соціальний інститут та сфера діяльності, пов'язана із системою освіти і складовий компонент досягнень культури.

Основні напрями соціологічного дослідження сфери науки: вивчення соціальних факторів генерації наукової діяльності; забезпечення розвитку нових наукових напрямів у науці і шляхи вдосконалення умов і організації науково-дослідницької діяльності; проблеми формування вченого як особистості, створення наукових колективів; соціальна структура та соціальна мобільність у наукових колективах; соціальний статус науковця і наукових дисциплін; мотивація наукової діяльності; соціальний клімат у наукових колективах; співвідношення науки та освіти; співвідношення науки і культури; соціальна програма розвитку науки.

Р. Мертон та уявлення про ціннісну структуру в науці („етос”): безкорисливість, емоційна нейтральність.

Суб'єкт науки як соціокультурний феномен. Ефект пасіонарності в концепції Л. Гумільова.

Проблема співвідношення держави та науки.

Тема 5. Соціологія книги і читання (2 год.).

Методологічні та соціально-історичні аспекти становлення предмета соціології книги і соціології читання. Функціонування книги як соціокультурного феномена. Книга як приклад системи комунікації. Виникнення соціології книги: П. Отле і заснування Міжнародного бібліографічного інституту. Головні напрями розвитку соціології книги: мотиви читання і читацькі інтереси (М. Харвей), книги і соціально-демографічний контекст (Р. Бамбергер); проблема поширення книг в суспільстві (маркетинг книжкового ринку). Електронні тексти та перспективи розвитку друкованої продукції. Читання як процес активної взаємодії між комунікатором та реципієнтом.

Головні напрями досліджень соціології читання: чита як об'єкт соціологічного аналізу, соціально-демографічні, етнокультурні та соціополітичні чинники, які опосередковано впливають на читацькі інтереси; особливості читацької поведінки. Взаємодія книги, читання та бібліотеки як соціокультурний та історичний процес.

Тема 6. Соціологія мистецтва(2 год.).

Виникнення соціології мистецтва та етапи її розвитку: „соціологічний редукціонізм”— мистецтво як результат соціоекономічного замовлення (В. Гаузенштейн), залежність художніх форм від соціальної структури суспільства (Т. Адорно); інституціональний підхід(Л. Шюкінг) — вплив соціальних інститутів (реклама, критика, засоби масової

інформації) на формування художніх смаків і розвиток мистецтва; емпірична соціологія мистецтва, структурно-функціональний аналіз мистецтва(Дж. Дікі).

Сучасна західна соціологія мистецтва та її напрями: вивчення соціальних умов мистецтва; соціальні відносини у творах мистецтва, роль посередників в системі мистецтва. Французька соціологія мистецтва (Ж.-М. Гюйо „Мистецтво з соціологічної точки зору”, Фосійон і поняття „стиль життя”). Теоретичні та емпіричні дослідження соціального функціонування мистецтва в Україні (С. Безклубенко, Н. Яранцева, О.Семашко).

Предмет і сфери соціології мистецтва. Художня культура як соціологічний феномен. Структуризація соціології мистецтва: соціальна філософія мистецтва, теоретична соціологія мистецтва, соціологія мистецтва як теорія середнього рівня, галузеві соціології окремих видів мистецтва та сфер соціального буття мистецтва, емпіричні соціологічні дослідження художньої діяльності.

Суб'єкти художньої культури та проблема формування покоління митців. Система соціально-художніх відносин: творчі специфічні виробничо-художні відносини („митець-митець”), суспільно-ідеологічні художні відносини („митець-преса ”), художньо-функціональні соціальні відносини („митець-критик”), соціально-художні відносини („митець-публіка”), художньо-педагогічні відносини („митець-учень”), художньо-просвітницькі. Публіка як учасник соціально-художнього процесу. Загальні риси публіки, роль і функції. Критика як соціохудожній суб'єкт.

Тема 7. Соціологія театру(3 год.).

Театр як „художній зліпок” суспільства (О. Семашко).Синтетичність художніх засобів театру як детермінанта його соціокультурних функцій. Проблема соціальної заангажованості театру. Театральність як базова характеристика даного виду мистецтва і як форма соціальної комунікативності. Виникнення театру. Платон, Аристотель і категоріальний вимір буття театру.

Європейська традиція соціологічного вивчення театру. Англійська традиція та ідеї ритуальності в кембріджській культурній антропології (В. Браун, Ф. Фергюсон). Французька школа та жанр соціально-історичного та філософського-мистецтвознавчого соціального контексту функціонування театру (Г. Гуревич, І. Дювіньо). Німецький напрямок та теоретико-методологічний аналіз театру в структурі загальної теорії мистецтва на базі соціальної філософії. Сучасна німецька соціологія театру: професійна (театр як виробництво), специфічна (театр як інститут культурного посередництва).

Складові соціології театру: соціальний та соціологічний рівні. Статус, функції та комунікативно-соціологічний аналіз публіки. Форма, зміст та смисл глядацької діяльності. Соціологія акторства. Подвійність соціального статусу акторів, проблема субкультури. Театр як засіб соціального контролю, чинник формування соціальної толерантності. Активізація соціологічних досліджень театру в 60-х — 70-х р.р. ХХ століття. Український театр у період соціокультурних трансформацій.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Соціологія культури в системі культурологічного та соціологічного знання.

1. Виникнення, становлення, об'єкт, предмет і завдання соціології культури.
2. Соціологія культури в системі культурологічних дисциплін.
3. Місце соціології культури в структурі соціологічного знання.
4. Головні теорії соціокультурного розвитку суспільств.

Тематика наукових есе.

Механізми впливу культури на суспільне життя.

Соціалізація та інкультурація як основні механізми впливу культури на формування особистості.

Соціокультурне середовище як джерело ідентичностей, ідентифікацій та ціннісних орієнтацій.

Вплив мас-медіа на культурну активність.

Рекомендована література.

- *Арнольд А.И.* Введение в культурологию. М., 1993.
- *Библер В. С.* Культура. Диалог культур: опыт определения // Вопросы философии. 1989. №6.
- [Гирц К. «Насыщенное описание»: В поисках интерпретативной теории культуры // Культурология. XX век. Дайджест. Ч. I. М.: ИНИОН, 1997.](#)
- *Давидович В.Е., Жданов Ю.А.* Сущность культуры. Изд-во Ростовск. ун-та, 1979.
- *Мангейм К.* Избранное: социология культуры: Пер. с англ. – М.: Университетская книга, 2000.
- *Мукерджи Ч., Шадсон М.* Новый взгляд на поп-культуру // Полигнозис. Проблемный научно-философский и культурологический журнал, 2000, №№ 2–3
- *Смелзер Н.* Социология М.: Феникс, 1994.
- *Сорокина В.Н.* Социология культуры в структуре культурологического знания http://anthropology.ru/ru/texts/sorokina_v/culturology_35.html
- *Фрейд З.* Психоанализ. Религия. Культура. М.: Ренессанс, 1993
- *Швейцер А.* Культура и этика. М., 1973.
- *Штомпка П.* Социология социальных изменений М.: Аспект-Пресс, 1996. [Шюц А. Формирование понятия и теории в социальных науках // Шюц А. Избранное: Мир, светящийся смыслом / Пер. с нем. и англ. — М.: "Российская политическая энциклопедия", 2004.](#)
- *Шюц А.* Структура повседневного мышления // Социологические исследования, 1988, № 2.

Тема 2. Культура як об'єкт соціологічного аналізу.

1. Культура як соціологічний концепт і як система.
2. Культура і соціальні практики.
3. Інститути культури, їхня спеціалізація та функції.
4. Методи соціологічних досліджень культури.

Тематика наукових рефератів.

Концепція культурних практик в соціологічних науках.

Культура і соціологія повсякденності.

Методи аналізу соціокультурних явищ.

Мода як соціокультурний феномен.

Рекомендована література.

- *Абанкина И.В., Абанкина Т.В.* Десять замечаний о так называемом культурном маркетинге // Организационно-экономические преобразования в сфере культуры: проблемы и перспективы. М., 1990.
- *Афанасьев В.Г.* Социальная информация. М., 1994.
- *Бретон Ф., Пру С.* Взрыв коммуникации: рождение новой идеологии. М., 1993.
- *Волков В. В.* «Следование правилу как социологическая проблема»// Социологический журнал, 1998, № 3/4, с. 157-170.
- *Волков В. В.* О концепции практик в социальных науках // Социологические чтения: сборник ежегодного методологического семинара «Личность и новые общности: Проблема социологической интерпретации». М., 1997.
- *Гофман А.Б.* Мода и обычай. //Рубеж. Альманах социальных исследований. 1992, №3.
- *Григорьев Л. Г.* Альфред Шюц и социология повседневности // Социологические исследования. 1987. № 1.
- *Дюркгейм Э.* О разделении общественного труда: Метод в социологии. М., 1990.
- *Ионин Л.Г.* Идентификация и инсценировка // Социс, 1995. №4.
- *Ионин Л.Г.* Обыденная и профессиональная интерпретация // Структура культуры и человек в современном мире. М.: Ин-т философии, 1987.
- *Козлова О.Н.* О методах анализа социокультурных явлений. Социс, 1993, N 11.
- *Левинсон А.Г.* Анализ некоторых концепций массового культурного обслуживания в зарубежной социологии// Методологические проблемы теоретико-прикладных исследований культуры. М., 1988.
- *Макинтайр А.* «После добродетели» М, 2000
- *Манхейм К.* Избранное: социология культуры: Пер. с англ. – М.: Университетская книга, 2000.
- *Мангейм К.* Проблема поколений // Новое литературное обозрение, 1998, № 30.
- *Маркуш Д.* Общество культуры: культурный состав современности//Вопросы философии, 1993, № 11.
- *Моль А.* Социодинамика культуры. М.,1973.
- *Смелзер Дж.* Социология. Глава 2. Культура. Социс, 1990, N 12. Социальные нормы и регуляция поведения. М.: Наука, 1978.
- *Социология культуры: Методология и практика комплексного социологического исследования.* М., 1980.
- *Социология культуры: Проблемы социальных показателей развития культуры.* М., 1980.
- *Шюц А.* Структуры повседневного мышления // Социологические исследования. 1986. №1.
- *Ятина Л.И.* Мода глазами социолога. Результаты эмпирического исследования //Журнал социологии и социальной антропологии. Т.1, №2, 1998.

Тема 3. Місто як соціокультурний феномен.

1. Місто як соціально-просторовий феномен. Урбанізація та міські агломерації.
2. Соціально-демографічна підсистема міста: культурний контекст.
3. Формування міського соціуму.:і проблема субкультур.
4. Соціальна мобільність та маргінальні прошарки міських мешканців.

Тематика наукових есе.

Репродуктивне відтворення та міграційні процеси в містах: соціокультурний аспект.
Умови та способи життя в місті як один з проявів повсякденної культури.

Міста як наукові та освітні центри.

Соціокультурний потенціал та інформаційне забезпечення міського середовища.

Соціальні відносини та культурні конфлікти в містах.

Функціонування художньої культури і міське середовище.

Рекомендована література.

- Вебер М. Город. – Л., 1923.
- Город в процессах исторических переходов. Теоретические аспекты и социокультурные характеристики. – М., 2001.
- Евдокимова И. Социология города: знать и понимать, чтобы управлять// Медіа поліс. – 1996. - №1-2. – С.160-166.
- Зеленов Л.А. Социология города. – М., 2000.
- Зиммель Г. Больших города и духовная жизнь // Логос. — 2002. —№3.
- Матяш С. Человек в городе: Социологические очерки. – К., 1990.
- Междисциплинарный подход к проблемам личности и городского образа жизни. – Вильнюс, 1983.
- Межевич М.Н. Социальное развитие и город. Философские и социологические аспекты. – М., 1979.
- Мерфи Р. Американский город. – М., 1972.
- Соціологія міста: наукові проблеми та соціальні технології. Збірник наукових праць. – Дніпропетровськ, 2001.
- Файзулин Ф.С. Социологические проблемы города. – Саратов, 1981.
- Ходько Н.К. К истории возникновения и развития западной социологии города.// Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: Збірник наукових праць. – Харків, 1999.

Тема 4. Соціологія освіти.

1. Теоретичні засади соціологічного аналізу освіти.
2. Предметна сфера соціології освіти.
3. Історія розвитку соціології освіти.
4. Освіта як соціальний інститут.

Тематика наукових есе

Вдосконалення механізмів управління освітою.

Сучасна ситуація в освітній сфері України.

Головні концепції сучасної соціології освіти (за Е. Гіденсом).

Прагматизм американської школи в соціології освіти.

Роль освітніх чинників в соціокультурному розвитку України (XX ст.).

Рекомендована література.

- Войтович С. О. Соціологія освіти // Соціологія: короткий енциклопедичний словник/ Під заг. Ред. Воловича В.І. — К.,1998.
- Гавриленко І.М. Соціологія освіти // Соціологія культури: навч. посібник/За ред. Семашка О.М., Пічі В.М. — К.: Каравела, 2002.
- Гаврилишин Б. Дороговкази в майбутнє. — К.,1993.
- Леднев В.С. Содержание образования: сущность, перспективы. М.,1991
- Луговий В.І. Управління освітою: Навч. посібник для слухачів, аспірантів, докторантів спеціальності „Державне управління”. — К.,1997.
- Лукашевич М.П. Соціологія освіти / Лукашевич М.П., Туленков В.М. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії: навч. посібник. — К.,1999.
- Лукашевич М.П., Солодков В.Т. Социология образования: конспект лекцій. — К.,1997.
- Навроцький О.І. Вища школа України в умовах трансформації суспільства. — Харків, 2000.
- Національна доктрина розвитку освіти України в XXI столітті// www.mon.gov.ua
- Нечаев В.Я. Социология образования. — М.,1997
- Образование в современном мире: состояние и тенденции развития. — М.,1986.

- Сундуков Р.В. Обучение становится делом всей жизни // nv21.nn.ru/lastNumber/MainTheme/?id=420
- Филиппов Ф. Р. Социология образования. М., 1980/
- Чернецкий Ю.О. Вища школа як соціальний інститут / Автореф. дисерт. доктора соціологічних наук. — Харків, 1994.
- Kauchak D.P.Eggen P.D. Learning and teaching: research-based methods. — Boston, 1993.

Тема 5. Соціологія науки.

1. Р. Мертон і виникнення соціології науки.
2. Категоріальний вимір соціології науки.
3. Етос науки.
4. Наука як соціокультурний інститут.
5. Функції науки.

Тематика наукових есе.

Наука і система освіти: аспекти взаємодії.
 Знання як детермінанта соціального конструювання реальності.
 Наукові революції в історії людства.
 Проблема інтелектуальної власності в країнах третього світу.
 Способи класифікації наукового знання.

Рекомендована література.

- Адибиян О. А. Философско-методологические проблемы социологии науки - Ставрополь, 1990.
- Бергер П., Лукман Т. Социальное конструирование реальности. Трактат по социологии знания. М.: "Медиум", 1995. <http://bookap.by.ru/sociopsy/constroglav.shtml>
- Зиман Дж. Не-инструментальные функции науки // http://www.v-lab.unn.ru/texts/Ziman_Roles_of_Science.htm
- Кун Т. Структура научных революций. М.: Прогресс, 1977.
- Мангейм К. Очерки социологии знания в 2 ч. – М.: ИНИОН РАН, 1998, 2000.
- Манхайм А. Диагноз нашего времени. М.: Юрист, 1996.
- Мертон Р.. Эффект Матфея в науке, II. Кумулятивное преимущество и символизм интеллектуальной собственности // http://www.v-lab.unn.ru/texts/R_Merton_Matthew_II.htm
- Піча В. М. Соціологія науки.-Львів, 1995.
- Пикеринг Э.. Вальцы практики: деятельность и эмерджентность в социологии науки // http://www.v-lab.unn.ru/texts/Pickering_Mangle.htm
- Пинч Т. Культура ученых и дисциплинарная риторика // http://www.v-lab.unn.ru/texts/Pinch_Culture_of_Scientists.htm
- Современная западная социология науки.- М., 1988.
- Спеціальні та галузеві соціології / За ред. Пилипенка В. Є.- К.: Вища освіта, 2003.
- Флек, Л. Возникновение и развитие научного факта: Введение в теорию стиля мышления и мыслительного коллектива. М. : Дом интеллектуальной книги : Идея-Пресс, 1999.
- Шкурко А. В. Контроль в сфере знания: симптомы кризиса // www.sociology.ru/forum/magazin/shkurko_02_14.html
- Шкурко Ю. С. “Школьный подход” как способ классификации научного знания: за и против // http://www.sociology.ru/forum/pdf/kosova_02_14.pdf
- Шкурко Ю. С. Социология науки и техники. Словарь. (Совместно с А.В. Шкурко) // <http://www.v-lab.unn.ru/dictionary.htm>

- Шкурко А. В. Некоторые трудности в описании науки как социального института // <http://ecsocman.edu.ru/db/msg/246516>, <http://ecsocman.edu.ru/db/sect/93.html>
- Яхнел И. Социология науки: теоретические и методологические проблемы.-М., 1997.

Тема 6. Соціологія книги і читання.

1. Соціально-історичний аспект становлення соціології читання.
2. Методологічні проблеми соціології читання.
3. Читання як процес комунікації.
4. Історична еволюція інформаційних джерел.

Тематика наукових есе.

Особливості розвитку соціології читання в світовій соціологічній думці.
Читання і процес комп'ютеризації.
Інтернет як джерело літератури.
Сучасні комунікативні технології.

Рекомендована література.

- Болтер Дж.А.* Человек тьюринга: западная культура в компьютерный век // Социология культуры: современные зарубежные исследования. М., 1987.
- Землянова Л.М.* Современная американская коммуникативистика: теоретические концепции, проблемы, прогнозы. М., 1995.
- Ильин В. И.* Потребление как текст // Ильин В. И. Поведение потребителей. (URL: <http://marketing.spb.ru/read/m7/7.htm>)
- Корнев С.* "Сетевая литература" и завершение постмодерна. Интернет как место обитания литературы // Новое литературное обозрение. №32 (4/1998).
- Маклюэн М.* Телевидение. Робкий гигант // TV: вчера, сегодня, завтра. Вып. 7. М.: "Искусство", 1987.
- [Почепцов Г. Г. Коммуникативные технологии двадцатого века. М. — К., 1999.](#)
- Савчук В.В.* Компьютерная реальность архаического // Видимость незримого. IV Петербургская Биеннале. СПб., 1996.
- Умберто Эко.* От Интернета к Гутенбергу // Новое литературное обозрение. №32 (4/1998).
- Ямпольский М.* Интернет или постархивное сознание // Новое литературное обозрение. №32 (4/1998).

Тема 7. Соціологія мистецтва (2 год.).

1. Виникнення соціології мистецтва та етапи її розвитку.
2. Сучасна західна соціологія мистецтва та її напрями.
3. Теоретичні та емпіричні дослідження соціального функціонування мистецтва в Україні.
4. Структуризація соціології мистецтва.

Тематика наукових есе.

Публіка як учасник творчого процесу.
Інституціональний підхід(Л. Шюкінг) в соціології мистецтва.
Французька соціологія мистецтва і поняття „стиль життя”.
Критика як соціохудожній суб'єкт.

Рекомендована література.

- *Беньямин, В.* Произведение искусства в эпоху его технической воспроизводимости. М.: Медиум. 1996
- *Война имиджей.* Социологи культуры о телевидении // Искусство кино. 1996 N.1.
- *Генис А.* Вавилонская башня: искусство настоящего времени. Эссе. М., 1997.

- *Глаголев А.И.* Экономические отношения в художественной культуре. Том 1. Западный опыт. Москва., 1991.
- *Глаголев А.И., Пискотина Р.М.* О маркетинге в культуре // Социально-экономические проблемы художественной культуры. М., 1987.
- *Гнедовский М.* Что такое музейный маркетинг? // Мир музея, 1995, № 4, 5. *Голомшток И.* Тоталитарное искусство. М.: Галарт. 1994.
- *Деготь Е.* Террористический натурализм. М., 1998.
- *Дуков, Е., Жидков, В.* и др. Введение в социологию искусства. СПб: Алетейя, 2001.
- *Уайт, А., Уайт, С.* Холсты и карьеры. СПб: Центр социологии искусства, 2000.
- *Интеллектуальная элита Санкт-Петербурга. Ч.1,2* Под ред. Кугеля С.А. СПб., 1993.
- *Пигров К.С.* Социально-философские проблемы творчества. Л., 1982.
- *Хиллман-Шартран Г., Маккохи К.* Принцип "длины руки" и искусство: международная перспектива - прошлое, настоящее и будущее. // Культура в современном мире: опыт, проблемы, решения. - Информ. сборник. - Вып. 5 М., 1990.
- *Смирнов И.* Бытие и творчество. (Приложение к альманаху "Канун", выпуск 1). СПб., 1996.

Тема 8. Соціологія театру.

1. Синтетичність художніх засобів театру як детермінанта його соціокультурних функцій.
2. Європейська традиція соціологічного вивчення театру.
3. Комунікативно-соціологічний аналіз публіки.
4. Український театр у період соціокультурних трансформацій.

Тематика наукових есе.

Театр в системі художньої культури.

Суб'єкти театральної діяльності.

Сучасний український театральний глядач.

Традиції і новаторські пошуки в сучасному українському театрі.

Леся Курбас і соціологічні пошуки .

Рекомендована література.

- *Безгін І.Д.* Мистецтво і ринок. Нариси. – К., 2005.
- *Безгін І.Д., Семашко О.М., Ковтуненко В.І.* Театр і глядач в сучасній соціокультурній реальності. – К., 2003.
- Вопросы социологии театра. — М.,1982.
- Вопросы социологического изучения театра. — Л.,1979.
- *Жидков В.С.* Культурная политика и театр. — М.,1995
- *Неллі Корнієнко.* Леся Курбас і духовні засади українського авангарду
- <http://www.dt.ua/3000/3680/55723/>
- *Неллі Корнієнко.* Український театр у переддень третього тисячоліття. Пошук картини світу. Ціннісні орієнтації. Мова. Прогноз.— Київ: Факт, 2000
- *Ковтуненко В. І.* Український театр у період сучасних суспільних трансформацій (до проблеми визначення соціокультурних показників) //
- Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
- кандидата мистецтвознавства.— Київ – 2002
- *Ковтуненко В.І.* Театр у соціокультурному просторі // Мис-тецькі обрії'99: Альманах. – К.: Академія мистецтв України, 2000. – С. 192-200.
- *Ковтуненко В.І.* Український драматичний театр в сучасний період соціокультурної трансформації (соціологічні та управлінські аспекти) // Посвіт: Наук. вид. – Вип 2. – Київ: УЦКТ, 2000. – С. 23-25.

- *Ковтуненко В.І.* Особливості соціокультурного функціонування драматичних театрів у регіоні та проблеми регулювання театральної діяльності (на матеріалі м. Дніпропетровська) // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури: Зб. наук. пр. – Вип. VII, Ч. II. – К.: Державна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2001. – С. 146-158.
- *Ковтуненко В.І.* Театральний репертуар як форма відповіді на потреби публіки та регулятор театральної діяльності // Актуальні культурно-мистецькі проблеми. Організаційний аспект: Зб. наук. праць. Київський інститут театрального мистецтва ім. І.К.Карпенка-Карого. – Київ: ІВЦ Символ-Т, 2001. – С. 50-59.
- *Ковтуненко В.І.* Соціокультурні та художні характеристики сучасного театру // Бористен. – Дніпропетровськ, 2001. – Вип. 12. – С. 20-21.
- *Ковтуненко В.І.* Покликання митця, професійне становлення і визнання його творчості // Бористен. – Дніпропетровськ, 2002. – Вип. 5. – С. 10-12.
- *Ковтуненко В.І.* Український театр у контексті епохи (соціокультурний аспект). Матеріали наукової конференції “Сучасний стан українського мистецтвознавства та шляхи його подальшого розвитку”. – К.: ВПП “Компас”, 2000. – С.71-72.
- *Ковтуненко В.І.* Соціально-функціональні характеристики сучасного українського драматичного театру. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції “Культурна політика в Україні у контексті світових трансформаційних процесів”. – К.: УЦКТ, 2001. – С. 138-321.
- *Ковтуненко В.І.* Покликання, становлення, визнання, театральна соціоцінка // Мистецькі обрії’2000. Альманах. – К.: Академія мистецтв України, 2002. – С 169-178.
- *Ленглі С.* Театральний менеджмент і продюсерство. Американський досвід. За ред. І.Д. Безгіна. – К., 2000.
- *Чуприна П. Я.* Творча діяльність Національного академічного театру опери та балету України ім.Т.Г.Шевченка в контексті розвитку української художньої культури (1991-2001) // Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства.— Київ-2005
- *Семашко О.М* Соціологія театру // Семашко О.М Соціологія мистецтва. Львів., 2005.
- Семашко О.М. Служителі Мельпомени в перебудовчих процесах (нотатки соціолога)// Український театр. — 1991. — №1
- *Соколова К.О.* Соціокультурні виміри театрального менеджменту // http://www.culturalstudies.in.ua/sekcia_s_s3_7.php
- Театр между прошлым и будущим. — М.,1989.

ПІДРУЧНИКИ ТА ПОСІБНИКИ

- Бытiе человека в культуре. Опыт онтологического подхода. — К.,1992
- *Звездин, В.Я.* «Социология культуры». Пермь, 2003.
- *Ионин Л.Г.* Социология культуры: путь в новое тысячелетие. — М.: Логос, 2000.
- *Ирхин Ю.* Социология культуры. Минск: Экзамен, 2006
- *Коган Л.М.* Социология культуры. — Екатеринбург, 1992
- *Манхейм К.* Избранное: Социология культуры . — Москва, СПб.: Университетская книга, 2000.
- *Матецкая А.В., Самыгин С.И.* Социология культуры. — М.: Феникс, 2007
- *Минюшев Ф. И.* Социология культуры: Учебное пособие для вузов. — М.: Академические проект, 2004.

- *Михайлова Л. И.* Социология культуры: учебное пособие для вузов. — Москва: ИТК Дашков и К., 2007
- Общество и культура: философское осмысление культуры. — М.,1988. — Ч.1.
- Общество и культура : проблема множественности культур. — М.,1989. — Ч.2.
- *Орлова П.А.* Введение в социальную и культурную антропологию. — М.,1994
- *Сорокин П.А.* Человек, цивилизация, общество. — М.,1992
- Соціологія культури / За ред.. Семашка О.М. — Київ: Каравела, 2002
- *Султанов К.В.* Проблемы культуры в свете социологии. — Ленинград, 1989
- *Юрій М.Ф.* Соціологія культури: Навчальний посібник. — К.: Кондор, 2006

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Соціологія культури в системі культурологічного та соціологічного знання.
2. Виникнення, становлення, об'єкт, предмет і завдання соціології культури.
3. Соціологія культури в системі культурологічних дисциплін.
4. Місце соціології культури в структурі соціологічного знання.
5. Головні теорії соціокультурного розвитку суспільств. Механізми впливу культури на суспільне життя.
6. Соціалізація та інкультурація як основні механізми впливу культури на формування особистості.
7. Соціокультурне середовище як джерело ідентичностей, ідентифікацій та ціннісних орієнтацій.
8. Вплив мас-медіа на культурну активність.
9. Культура як соціологічний концепт і як система.
10. Культура і соціальні практики.
11. Інститути культури, їхня спеціалізація та функції.
12. Методи соціологічних досліджень культури.
13. Місто як соціально-просторовий феномен. Урбанізація та міські агломерації.
14. Соціально-демографічна підсистема міста: культурний контекст.
15. Формування міського соціуму. Проблема субкультур.
16. Соціальна мобільність та маргінальні прошарки міських мешканців.
17. Теоретичні засади соціологічного аналізу освіти.
18. Предметна сфера соціології освіти.
19. Історія розвитку соціології освіти.
20. Освіта як соціальний інститут.
21. Р. Мертон і виникнення соціології науки.
22. Категоріальний вимір соціології науки.
23. Етос науки.
24. Наука як соціокультурний інститут.
25. Функції науки.
26. Наука і система освіти: аспекти взаємодії.
27. Знання як детермінанта соціального конструювання реальності.
28. Наукові революції в історії людства.
29. Проблема інтелектуальної власності в країнах третього світу.
30. Способи класифікації наукового знання.
31. Соціально-історичний аспект становлення соціології читання.
32. Методологічні проблеми соціології читання.
33. Читання як процес комунікації.
34. Історична еволюція інформаційних джерел.
35. Особливості розвитку соціології читання в світовій соціологічній думці.
36. Читання і процес комп'ютеризації.
37. Інтернет як джерело літератури.
38. Сучасні комунікативні технології.
39. Виникнення соціології мистецтва та етапи її розвитку.
40. Сучасна західна соціологія мистецтва та її напрями.
41. Теоретичні та емпіричні дослідження соціального функціонування мистецтва в Україні.
42. Структуризація соціології мистецтва.
43. Синтетичність художніх засобів театру як детермінанта його соціокультурних функцій.
44. Європейська традиція соціологічного вивчення театру.
45. Комунікативно-соціологічний аналіз публіки.
46. Український театр у період соціокультурних трансформацій.